

Hogyan értékeljünk komplex módon tudományos—műszaki folyóiratot

A tudományos—műszaki információk legfontosabb hordozói mindmáig a folyóiratok. Egy-egy könyvtár vagy tájékoztatói intézmény információs értéke igen nagy mértékben függ a beszerzett folyóiratoktól. Ezért a szakirodalom is sokat foglalkozik azokkal az *értékelési módszerekkel*, amelyek alkalmazásával érdemben lehet dönteni valamely folyóirat megrendeléséről, beszerzéséről.

Az ajánlott értékelési módszerek (pl. hivatkozáselemzés, kölcsönzési és olvasási statisztika, közvéleménykutatás stb.) azonban mind egyoldalúak. Kíváncsinos lenne, ha a beszerzési döntésekhez megalapozottabb, komplexebb információk állnának rendelkezésre.

Az itt ajánlott *komplex módszer* az alábbi jellemzőket gyűjti össze az egyes folyóiratokról:

1. *A tartalom aktualitása* a folyóirat által képviselt szakterület népgazdasági távlati feladatait és perspektíváit tekintetbe véve. Eközben különösen azokat a közleményeket kell figyelni, amelyek *új irányzatok* érvényesítésével kecsegtetnek az adott szakterületen.

2. *A folyóirat szerzőinek, szerkesztőinek tudományos minősítése és presztízse.* E szempont sokat elárul az illető folyóirat színvonaláról. Esetenként bizonyos negatívumokra (a folyóirat elöregedése, klikkrendszer) is rájöhettünk belőle.

3. *A szerzők kifejezési eszközei.* Igen fontos ui., hogy a folyóirat él-e a táblázatos adatok, ábrák, matematikai formulák, képletek közlésének lehetőségével. Persze nem árt arra is figyelni, hogy a korszerűnek látszó kifejezésbeli apparátus nem formális-e.

4. *A közleményeket kísérő hivatkozások száma.* A gondosan hivatkozó cikkek általában értékesek, megalapozottak. Ám nem minden hivatkozás nélküli közlemény értéktelen. Ha valamely publikáció teljesen újszerű információkkal teli, éppen a hivatkozások hiánya az érték. És megfordítva: olykor a túl sok hivatkozás hívja fel a figyelmet a szalmacséplésre.

5. *A folyóiratban közölt cikkek száma és tartalmi megoszlása.* Ez arra ad feleletet, hogy egy-egy szakterületen belül mely részterületek művelőinek szükségleteit elégítheti ki a folyóirat.

6. *Az egyes számok megjelenésének a rendszeressége.* Általános szabály: tekintélyes folyóirat, amelybe a szerzők szívesen írnak, nem kényszerül a megjelenési gyakoriság és időpontok változtatására.

7. *Az egyes számokban található cikkek és közlemények száma.*

8. *Az egyes számok terjedelme közötti eltérések.* E két utóbbi szempont is a vizsgált folyóirat stabilitásáról vall. Az egyenletes szerkezetű és terjedelmű folyóiratok általában fontosak és értékesek.

9. *A folyóiratok alaki, formális és nyelvi jegyei.* A rendezett külsővel, különlenyomatok készítésének lehetőségével, idegen nyelvű összefoglalókkal stb. megjelenő folyóiratok iránt mindig nagyobb lehet a bizalmunk.

Az ajánlott jellemzők megállapításához mindig legalább egy teljes évfolyamot kell áttekinteni. A kigyűjtött információk intellektuális mérlegelése és gondos összehasonlítása nyomán lehet azt a komplex értékelést kialakítani, amely — az adott könyvtár vagy információs intézmény speciális körülményeit is figyelembe véve — bátran szolgálhat a megrendelési döntés alapjául.

/BENETINOVA, L.: *Príspevok k metodam komplexného hodnotenia vedeckého časopisu. = Knížnice a Vedecké Informácie, 10. köt. 4. sz. 1978. p. 158–161.*

(Futala Tibor)

A British Library jelentése a szakirodalmi publikáció ütemének csökkenéséről

A British Library *Trends in size, growth and cost of the literature since 1955* (A szakirodalmi dokumentumok terjedelmének, mennyiségének és költségeinek növekedési üteme 1955 óta) c. tanulmánya szerint a könyvek és folyóiratok számának és a folyóiratok terjedelmének növekedési üteme 1970-ig nagymértékben erősödött, de azóta — a költségek további növekedése mellett — csökkenő tendenciát mutat.

A jelentés szerint e tendencia — amit a kiadók pénzügyi helyzetének rosszabbodása okozott — a jövőben tovább folytatódik; a folyóiratok esetében például a korábbi évi 4%-os növekedés 2–3%-os növekedésre fog csökkenni. Míg a folyóiratok hagyományos formában történő kiadásának üteme csökken, az összkiadás volumene mégis növekedni fog, ha a kiadók a költségek csökkentése érdekében olcsóbb információhordozókra, pl. mikrofilmre térnek át.

A jelentés alapjául szolgáló adatokat (oldalszám, volumen, költségek stb.) olyan források szolgáltatták, mint: *The Bookseller*, a *Publishers Weekly*, a *Library Association Record*, az *Unesco Statistical Yearbook*, továbbá a Brit Nemzeti Bibliográfia és a BLLD állománya.

/Advanced Technology Libraries, 7. köt. 9. sz. 1978. p. 5–6./

(N. I.)